

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 14 października 2009 r.

**Pan
Piotr Florek
Wojewoda Wielkopolski**

LPO-410-31-01/2009
P/09/002

(Tekst jednolity wystąpienia pokontrolnego NIK, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą komisji odwoławczej z dnia 9 listopada 2009 r., zatwierdzoną postanowieniem Prezesa NIK z dnia 27 listopada 2009 r.)

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu skontrolowała Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu (zwany dalej „Urzędem”), w zakresie realizacji zadań w sprawach obywatelstwa polskiego w latach 2007–2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 2 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez Urząd zadań dotyczących spraw obywatelstwa polskiego.

1. Sprawy z zakresu obywatelstwa polskiego były rozpatrywane przez Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców (zwany dalej „Wydziałem”). Ustalenia kontroli NIK wykazały, że w badanym okresie Urząd rozpatrzył 1.841 spraw z zakresu objętego kontrolą, z czego NIK zbadała 51 spraw, w tym: 25 o stwierdzenie posiadania obywatelstwa polskiego (na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim², zwanej dalej „ustawą”), pięć o uznanie obywatelstwa (art. 9 ust. 1 ustawy), 11 o nabycie obywatelstwa polskiego (art. 6 ust. 3, art. 10 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy) oraz 10 spraw o nadanie obywatelstwa polskiego (art. 8 ustawy).

2. NIK pozytywnie ocenia jakość i sprawność obsługi interesantów, jak i proces rozpatrywania wniosków dotyczących badanych spraw. Informacje o godzinach urzędowania były powszechnie dostępne, tak na internetowych stronach Urzędu, jak i na tablicy ogłoszeń

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2000 r. Nr 28 poz. 353 ze zm.

w siedzibie Wydziału. Przyjmowanie wnioskodawców odbywało się na bieżąco, dostępne były także pomocnicze formularze, a pracownicy Urzędu pomagali interesantom w ich wypełnianiu. Czynności związane z rozpatrywaniem spraw były pisemnie potwierdzane przez właściwych pracowników, a w badanej próbie wszystkie decyzje Wojewody Wielkopolskiego zawierały pouczenia o trybie i formach odwołania do wyższej instancji. Na pozytywną ocenę zasługuje też fakt, że na 1.792 decyzje wydane w sprawach z zakresu obywatelstwa polskiego, tylko siedmiu wnioskodawców odwołało się od decyzji do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (organ odwoławczy uchylił cztery decyzje). Ponadto, do Urzędu nie wpływały też skargi ani wnioski w związku z rozpatrywaniem spraw z zakresu obywatelstwa polskiego.

W ocenie NIK, Urząd na bieżąco, z użyciem ogólnopolskiego teleinformatycznego systemu „Pobyt”, prowadził rejestry wniosków dotyczących obywatelstwa polskiego, określone w art. 18c ustawy. W formie ręcznej prowadzono także rejestr wniosków o nadanie obywatelstwa polskiego przez Prezydenta RP oraz spisy pozostałych spraw z badanego zakresu.

3. NIK zwraca uwagę na przejawy pogarszania się efektywności i sprawności w załatwianiu spraw, o których mowa w ustawie. W półrocznych okresach objętych badaniem NIK, wskaźnik opanowania wpływu spraw (iloraz liczby rozpatrzonych spraw i liczby spraw, które wpłynęły) wyliczony dla tych okresów, ukształtował się odpowiednio na poziomie: 1,08; 0,91; 1,05; 1,01 i 0,90. Natomiast średnia jego wielkość wyliczona za cały okres objęty kontrolą, wyniosła 0,99. W ocenie NIK, może to świadczyć o nienadążaniu Urzędu z załatwianiem systematycznie zwiększającej się liczby spraw. Poprawy w tym zakresie, zdaniem Dyrektora Wydziału, należy oczekiwać w II półroczu 2009 r., w związku z przekazaniem, z dniem 5 sierpnia br. zadań z zakresu repatriacji do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu. Zadania te pochłaniały dotychczas do 10% czasu pracy osób zajmujących się sprawami z zakresu obywatelstwa polskiego.

4. W Urzędzie, od 19 kwietnia 2007 r., brak było pisemnych procedur dotyczących załatwiania spraw z zakresu obywatelstwa polskiego. Prowadzenie w Wydziale ww. spraw przez poszczególnych pracowników merytorycznych Stanowiska ds. Obywatelstwa i Repatriacji nie było imiennie wyznaczane. Zdaniem NIK, utrudniało to jednoznaczne ustalenie osoby odpowiedzialnej za prowadzenie danej sprawy. Istotny wpływ w tym zakresie miało stosowanie jedynie ustnych uzgodnień pomiędzy pracownikami Wydziału, w tym dotyczących ich wzajemnej zastępowalności. Należy zaznaczyć, że Urząd w lutym 2009 r. podjął działania w celu usprawnienia zarządzania procesem realizacji zadań, deklarując przystąpienie do projektu „Poprawa zdolności zarządczych w administracji rządowej”.

5. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że załatwianie przez Urząd niektórych spraw objętych kontrolą było przewlekłe. Spośród 25 spraw o stwierdzenie posiadania obywatelstwa polskiego na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy, Wojewoda w pięciu przypadkach (20% tego typu spraw i 9,8% wszystkich zbadanych spraw) wydawał decyzje po upływie od 111 do 574 dni od daty złożenia wniosku. W ocenie NIK, długotrwałość ww. postępowań była jednak częściowo uzasadniona faktem otrzymania ze znacznym opóźnieniem (nawet po 98 dniach) odpowiedzi od podmiotów, do których Urząd występował o informacje (nieraz kilkukrotnie).

Wnioski składane przez wnioskodawców były ponadto uzupełniane w terminach od 53 do nawet 123 dni od daty otrzymania wezwania (Urząd w powyższych przypadkach każdorazowo informował wnioskodawców o przedłużeniu terminu załatwienia spraw).

NIK zwraca jednak uwagę na to, że w przypadku spraw zakończonych decyzjami Nr 30/07 i Nr 341/07 (8% tego typu spraw i 3,9% wszystkich spraw), Urząd dopiero po odpowiednio 19 i 33 dniach od daty złożenia wniosków, wezwał wnioskodawców do ich uzupełnienia. Z kolei w przypadku decyzji Nr 529/07, Urząd dopiero po 36 dniach od daty otrzymania wniosku wystąpił do innych podmiotów o niezbędne informacje. Decyzję w tej sprawie wydano dopiero po 31 dniach od daty uzyskania ostatniej informacji. Decyzje Nr 13/07 o nabyciu obywatelstwa na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy, oraz Nr 2/2/2007, 1/08, 4/08 i 1/09 o uznaniu obywatelstwa polskiego na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy (80% tego typu spraw i 9,8% wszystkich zbadanych spraw), zostały wydane po upływie od 71 do 133 dni od daty złożenia wniosków. W ocenie NIK, było to spowodowane późnym uzyskaniem przez Urząd informacji od innych podmiotów.

NIK negatywnie ocenia jednak to, że Urząd, wbrew postanowieniom art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego³ (zwanej dalej „kpa”), w żadnym z ww. przypadków nie poinformował wnioskodawcy o niezafatwieniu sprawy w terminie określonym w art. 35 § 3 kpa oraz nie wyznaczył nowego terminu jej załatwienia.

6. Badanie danych dotyczących dziesięciu wniosków o nabycie obywatelstwa polskiego na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy, wprowadzonych do funkcjonującego w Urzędzie systemu informatycznego POBYT wykazało uchybienie polegające na tym, że w pięciu przypadkach nie wpisano nazwiska ojca wnioskodawcy, a w dwóch przypadkach – nazwiska rodowego jego matki. Brakujące dane uzupełniono w trakcie kontroli NIK.

7. NIK negatywnie pod względem kryterium rzetelności i legalności ocenia niżej opisaną praktykę w zakresie sposobu pozyskiwania opinii właściwych organów, co do ewentualnego zagrożenia dla ładu lub porządku publicznego w sprawach związanych z nabyciem obywatelstwa polskiego. W przypadku spraw o nabycie obywatelstwa polskiego (art. 10 ust. 1 i art. 17 ust. 2 ustawy), o uznanie za obywatela polskiego (art. 17 ust. 1, art. 9 ust. 1 i 2 ustawy) i spraw o nadanie obywatelstwa polskiego (art. 8 ustawy), Urząd, w zapytaniach do Policji i ABW o to, „czy pobyt wnioskodawcy w Polsce stanowi zagrożenie dla ładu i porządku publicznego”, informował te organy, że „nieprzekazanie opinii w terminie 30 dni od daty doręczenia żądania uznaje się za równoznaczne ze spełnieniem wymogu jej uzyskania”. W ocenie NIK, ww. treść nie znajduje podstawy w obowiązujących przepisach.

Ponadto, NIK zwraca uwagę, że akta zbadanych spraw były nieponumerowane i nie zawierały spisów zawartości.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie przewlekłości postępowań w sprawach z zakresu obywatelstwa polskiego z przyczyn leżących po stronie Urzędu oraz wywiązywanie się z obowiązków w zakresie informowania wnioskodawców o niezafatwieniu spraw w terminie.

³ Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.

2. Wprowadzenie obowiązku pisemnego wyznaczania pracowników odpowiedzialnych za prowadzenie spraw.

3. Przestrzeganie wymogów określonych w obowiązującej instrukcji kancelaryjnej w zakresie sposobu prowadzenia akt spraw.

4. Odstąpienie od praktyki uznawania braku odpowiedzi od właściwych organów za równoznaczne ze spełnieniem wymogu uzyskania opinii określonej art. 17a ust. 2 ustawy.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wojewodę w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Wojewodzie prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.